

MŠ

2–3

projektové
dny

3. LEKCE:

Jak výrobky používáme

Cíle:

Děti vědí, co se děje s předmětem při používání a co se s předmětem děje, pokud ho nemůžeme nebo nechceme používat dál.

Děti dokáží u základních výrobků popsat způsoby jejich odkládání.

Vědí, jak vzniká odpad a umí jej třídít.

Děti popíší různé možnosti, jak výrobek ohleduplně používat, aby měl co nejdelší příběh, resp. životnost.

Děti navrhnou a popíší možnosti prodloužení života výrobku nebo jiné využití nefunkčního výrobku.

Děti společně s dospělými vytvoří Nápadník akcí. Jednu akci vyberou, podrobně rozplánují a realizují.

Anotace:

V této lekci děti odhalí, jak pokračuje příběh trička a dalších věcí po jejich pořízení.

Na základě příběhů výrobků, které přežily generace, děti najdou možnosti, jak výrobky užívat, aby byl jejich příběh co nejdelší (šetrné užívání, praní a sušení, možnosti sdílení, pronájmu, půjčování). Poté budou hledat důvody, proč věci odkládáme, resp. vyhazujeme a zda je to opravdu nezbytné. Příběh trička ukáže dětem možnosti dalšího využití výrobků (renovace, oprava, možnosti dát věcem nový význam, darování, swap – výměna, další prodej, recyklace). Následně budou tyto možnosti hledat i u dalších výrobků. Naučí se rozhodnout, které chování (při užívání výrobku a při jeho odkládání) je k životnímu prostředí a lidem odpovědnější a které méně.

Na základě získaných informací naplánují děti s dospělými akci pro další děti, učitele nebo rodiče a veřejnost, kde účastníky seznámí s tím, jak je důležité co nejvíce prodloužit příběh každého výrobku. Děti s dospělými k akci vytvoří plakát nebo jiný propagační materiál, ve kterém využijí reklamu pro pozitivní věc (viz 2. lekce).

Struktura lekce:

AKTIVITA	ČAS	POMŮCKY
1. Co už víme	1. den	Výstupy třídního a osobního portfolia z 2. lekce
2. Výrobky s příběhem		Výrobek s příběhem výrobek, který přečkal generace (reálný, nebo fotografie) Pomůcky pro tvorbu třídního portfolia
3. Příběh trička pokračuje		Malé, roztrhané, špinavé nebo seprané tričko, oblíbené tričko – reálné nebo nakreslené do PL šabona trička , viz 1. lekce PL Dračí doupě PL Další využití
4. Dejme věcem druhou šanci	2. den	Reálné věci, které nepotřebujeme případně jejich obrázky PL Další využití (dle potřeby) Obrázky pro 3. lekci obrázky příkladů znečištění planety (tisk dle vlastních možností a potřeby)

5. Nenecháme si to pro sebe	3. den	Návod, jak vytvořit nápadník a jak plánovat akci, je k dispozici v příručce 7 kroků k zodpovědné spotřebě (str. 37–39) nebo v PL Plán akce obrázkový
6. Příběh mého výrobku		Osobní portfolio

Odborné podklady:

- [Cirkulární ekonomika](#)
- [Strategie spotřeby a životního stylu](#)
- [Udržitelná doprava](#)
- [Udržitelné bydlení](#)

Uspořádejte výstavu výrobků, které přečkaly generace. Každý výrobek nebo jeho fotografie by měl být doplněn příběhem. Požádejte rodiče o spolupráci. [Podrobný návod zde.](#)

Portfolio:

Třídní: Plakát Seznam možností, jak věci užívat a jak dát věcem nový život, Nápadník akcí, plán na akci, plakát k akci. Dobrovolné: Zaznamenaná cesta hry Dračí doupe s vyznačenými možnostmi.

Osobní: Obrázek původního a nového (přeměněného) výrobku.

Před lekcí:

Co přinést na lekci:

Výrobek, který přečkal generace

- Domluvte se s dětmi, resp. rodiči, aby si do školy přinesly výrobky, které přečkaly generace (reálné nebo jejich fotografie), které vypátrají v rodině nebo ve svém okolí. Je potřeba, aby děti znaly historii, resp. příběh výrobku, který přinesly: Jak je starý, jak k němu v rodině přišli, jak ho udržují apod.
- Pokud není možná spolupráce s rodiči, najdete takový výrobek v mateřské škole a společně s dětmi zjistíte, jaká je jeho historie, jaký je jeho příběh (viz výše).

Výrobky, které už nepotřebujeme

Pro 3. lekci potřebujete reálné výrobky, které již nechceme používat (případně jejich obrázky) a chceme je odložit. Pro lepší názornost doporučujeme práci s reálnými výrobky. Výrobky, se kterými budete pracovat, je možné opatřit několika způsoby:

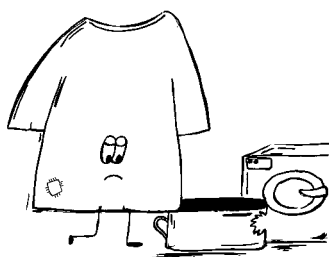
- Děti přinesou výrobky z domova. V tomto případě požádejte o pomoc rodiče a domluvte si jasná pravidla, co mohou přinést a kolik toho mají přinést.
- Výrobky vyhledejte společně s dětmi ve školce. V tomto případě akci naplánujte a uskutečňte před lekcí. Zajímavé bude přizvat na pomoc např. školníka, paní hospodářku..., který má na starost provoz školky. Nezapomeňte, samozřejmě při dodržení hygienických předpisů, zapátrat i v odpadkových koších – může to být zajímavá zkušenost (zde je [inspirační video](#)).
- Výrobky k odložení připraví pedagog podle svého uvážení.

Jaké výrobky obstarat:

Při práci s odkládanými výrobky se setkáte se dvěma typy odkládaných výrobků, tzv. rychlým a pomalým odpadem:

- Rychlý odpad je ten, který hned po využití výrobků vyhazujeme (např. obaly od potravin nebo nápojů, popsané papíry, obaly od hraček, slupka od banánu, starý rohlík apod.). Zde se zabývejte tím, zda a jak je možné těmto odpadům předcházet.
- Pomalý odpad je výrobek, který již delší dobu používáme a už ho nepotřebujeme nebo nemůžeme používat (starý nábytek, mobilní telefon...). Zde se zabývejte zejména tím, jak život výrobků prodloužit nebo jak nepotřebné výrobky využít jinak.

Pro lekci doporučujeme použít příklady rychlého i pomalého odpadu.

Popis lekce:

1. Co už víme

V úvodu lekce si zopakujte, co už jste se o tričku dozvěděli. S Týnkou a Martinem si připomeňte pravidla pro zodpovědné nakupování a zorientujte se v jaké fázi cyklu trička se právě nacházíte a o čem si budete povídat dnes.

Ahoj děti,

a jsme zase tady. Minule jste s námi šli nakupovat tričko. Zjistili jsme, jak se nakupuje a na co vše je potřeba při nákupu dát pozor. Pojďme si odpovědět na následující otázky a společně si tak nákup připomenout.

- Co všechno jste si z toho zapamatovaly?
- Podařilo se vám něco z toho, co jste se dozvěděly, použít při opravdovém nákupu?
- A co teď? Trička už máme a vy možná taky, tak co myslíte, že bychom mohli společně prozkoumat dnes?

Jistě všichni tušíte, že pořízením trička nastává nová etapa jeho příběhu, a to pokračování příběhu v rodině, v domácnosti, v pokojíčku, ve skříni. A tuto část příběhu trička budeme zkoumat dnes. Budeme hledat možnosti, jak o výrobek pečovat, a také možnosti, jak dát výrobku druhou šanci a prodloužit mu tím život.

2. Výrobky s příběhem

Vyberte si z donesených výrobků s příběhem 1–2, o kterých si budete s dětmi povídat. Nejprve nechte děti odhadnout, jaký je příběh vybraných výrobků. Poté je seznámte se skutečným příběhem výrobku. Nechte příběh vyprávět ty, kteří ho donesli, v případě potřeby jim s vyprávěním pomozte.

Normálně by nás to ani nenapadlo, ale prohlíželi jsme si staré album a všimli jsme si, že tričko, které nosí naše mamka na chalupě, má na fotkách babička. Je s takovou pěknou krajkou, tak se to nedalo přehlédnout ani na těch starých černobílých fotkách. Jasně že víme, že se spousta věcí dědí z generace na generaci, ale to tričko nás vážně překvapilo. A hned jsme se vyrazili zeptat mamky, jak je to možné, že obyčejné tričko tak dlouho vydrželo. Vy máte s sebou dneska taky věci nebo jejich fotky, které nejsou úplně nové. Podělte se s námi a s kamarády ve třídě o jejich příběh. A snažte se zjistit co možná nejvíc o tom, jak je to možné, že ty věci tak dlouho vydržely.

Po odvyprávění příběhů společně hledejte a zaznamenejte vše, co vede k dlouhé životnosti výrobků jak z praktického, tak z citového hlediska. Začněte tak tvořit plakát: Seznam možností, jak věci užívat a jak dát věcem nový život.

3. Příběh trička pokračuje

V další části lekce seznámíte děti s možnostmi pokračování příběhu trička pomocí hry Dračí doupe. Ve hře se pracuje s vycítěním se do trička. Než začnete hrát hru, hledejte s dětmi situaci, kdy se tričko cítí nejlépe. Pracujte s ukázkami reálných triček, případně s obrázky triček a s následujícími situacemi: Tričko je voňavé vyprané a někdo ho rád nosí (např. to, které mají děti oblíbené), tričko je ušpiněné nebo roztrhané nebo leží ve skříni (např. je malé a už ho nikdo nechce). Pocity, o kterých děti mluví, nechte znázornit děti přímo na trička nebo s dětmi zaznamenejte pocity pomocí smajlíků/mračounů, které děti namalují na papír a připevní k tričkům např.

Pro přiblížení vycítění se do trička **využijte písničku Svěrák/Uhlíř: Neopouštěj staré známé pro nové nebo pohádku Josef Čapek: Povídání o pejskovi a kočičce – Jak našli panenku, která tence plakala.**

pověšeným na šňůře. Právě vcítění se do trička pomůže při hledání co nejdelšího příběhu v následující aktivitě.

Podarilo se vám zjistit, jak na to, aby věci dlouho a dobře sloužily? My jsme zjistili, jak to bylo s tím babiččíným tričkem, ale abyste to měli taky trochu napínavé, zkuste jeho příběh odhalit sami pomocí hry Dračí doupě. Hra Dračí doupě spočívá v putování za dobrodružstvím. Vypravěč je tím, kdo vymyslí dobrodružství, tedy příběh (to bude paní učitelka), a provází jím partu hrdinů, tedy vás děti.

Zkusíme společně hledat příběh babiččina trička tak, aby byl co nejdelší, stejně jako u výrobků s příběhem. Při pátrání po co nejdelším příběhu trička vám pomůže i to, když si představíte, jak se tričko v danou chvíli cítí. My už jsme pro vás příběh připravili, tak pojďme na to.

Čtete nebo vyprávějte dětem připravený příběh **PL Dračí doupě**. V klíčových bodech (rozcestích) dejte dětem na výběr ze dvou možností, co se s tričkem může stát. Před zahájením hry se dohodněte, jakým způsobem budete o možnostech rozhodovat (např. hlasováním). Také se domluďte, zda a jakým způsobem budete příběh trička zaznamenávat. Děti mohou sestavovat příběh jako cestu s pomocí stavebnice, kreslit mapu a doplňovat kostkami nebo jinými hračkami či věcmi. Rozhodování může být společné, zaznamenávání cesty může probíhat ve skupinách. Zapojíte více dětí a také získáte zajímavé výstupy.

Na závěr aktivity ve vytvořeném obrázku vyznačte (např. barevně) možnosti, kdy o výrobek pečujete a možnosti, kdy výrobkům prodlužujete život. Na pomoc si vezměte piktogramy z **PL Další využití**. Pokud budete tvořit fotopříběh, nechte si tuto aktivitu na druhý den jako připomenutí před další částí lekce.

Po sestavení příběhu si popovídejte s dětmi s využitím následujících otázek:

- Co vás na příběhu nejvíce zaujalo?
- Našly jste opravdu nejdelší cestu trička?
- Umíte si podobný příběh představit i u jiných výrobků?

Nafotťte to, jak děti příběh zaznamenávají, a následně (druhý den) společně s dětmi sestavte z fotografií fotopříběh.

Množství vznikajícího odpadu si můžete představit pomocí aktivity Hromadění odpadků.

Pracujte s porovnáním toho, co máte k dispozici a mohlo by skončit ve směsném odpadu, s tím, co na závěr lekce ve směsném odpadu opravdu zbyde.

4. Dejme věcem druhou šanci

Nyní se zaměřte na věci, které už nepotřebujeme a které jsou připravené k odložení. Budete s dětmi hledat cesty, jak tyto výrobky znovu využít a tím prodloužit jejich příběh, a maximálně využít vše, co do nich bylo vloženo. Současně se věnujte tomu, proč je potřeba směsný odpad minimalizovat a předcházet vzniku odpadů. Viz před lekcí informace o pomalém a rychlém odpadu. Všechny věci, které jsou určené k odložení, naskládejte na jednu hromadu na určené místo ve třídě.

Zjistili jsme, jaké jsou možnosti dalšího využití trička, a nyní budeme hledat tyto možnosti i pro další výrobky. Dejte na hromadu všechny výrobky, které jste se rozhodli odložit a představte si, že by měly skončit ve směsném odpadu. Pojďme se nejprve zamyslet, proč by tam skončit neměly? Pomohou vám následující otázky.

- Víte kolik odpadu vytvoříme ve třídě a v celé školce za den nebo za týden?
- Víte kam se směsný odpad odváží?
- Proč je důležité stále zmenšovat množství směsného odpadu?

Pro povídání o předcházení odpadům využijte **obrázky ke 3. lekci**. Důvody předcházení odpadům najdete viz **výše odborné texty**.

Po krátkém zamyšlení se vrhneme do práce. Naším úkolem nyní bude tuto hromadu co nejvíce zmenšit. S některými způsoby prodloužení života výrobků jste se již setkali v příběhu trička (připomeňte si je), nyní budete hledat ještě další možnosti.

Nejprve rozdělte odpadky na „rychlé“ (např. obaly od potravin nebo nápojů, popsané papíry, slupka od banánu, starý rohlík apod.) a na „pomalé“ (tedy výrobky, které již delší dobu používáme a už je nepotřebujeme nebo nemůžeme používat).

Rozdělte odpadky na 2 hromádky – na rychlé a pomalé odpadky – můžete k nim vymyslet piktogram (např. rychlé auto a pomalý hlemýžď). Nejprve se zaměřte na hromádku s rychlými odpadky a přemýšlejte nad tím, zda musely vzniknout a jak můžeme vzniku zabránit (např. používáním látkových tašek při nákupu apod.).

Odpovězte si s dětmi na následující otázky:

- Musely tyto odpadky opravdu vzniknout?
- Jaké jsou cesty, aby odpady nevznikly?

Nápady zaznamenejte, pokračujte tak v tvorbě plakátu: Seznam možností, jak věci užívat a jak dát věcem nový život.

Nyní se přesuňte k hromádce s pomalými odpady. Výrobky si projděte a vysvětlíte si, k čemu sloužily. Vyzvěte děti, aby přemýšlely nad dalším využitím.

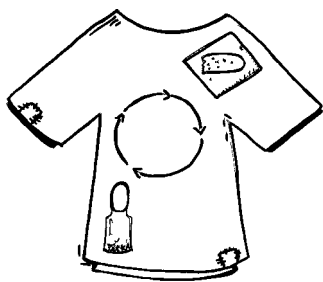

U „pomalých“ odpadků hledejte nejprve možnosti, jak je dále využít. Pokud nebudete mít už žádné nápady, hledejte pro zbylé výrobky takové odstranění, ze kterého zůstane co nejméně směsného odpadu.

S dětmi postupně procházejte výrobky a navrhujte možnosti dalšího využití.

Inspirujte se v **PL Další využití**. Při hledání možností se zaměřte jak na varianty, se kterými máte zkušenosti (využití např. pro výtvarnou výchovu), tak na ne tak známé možnosti viz výše odborné texty.

O nápadech si povídejte a nechte děti nápady nakreslit nebo jinak zaznamenat. Dejte prostor fantazii, tedy i zdánlivě nesmyslným nápadům (mohou být inspirací pro reálná řešení). Obrázky nápadů popište (aby jim rozuměli i dospělí) a připevněte na flip k předchozím nápadům. Vyhodnoťte s dětmi, které nápady je možné uskutečnit hned, které později nebo s něčí pomocí apod.

Jsme zase o kousek dál, už máme spoustu nápadů, jak odpady dál využít. Zkontrolujte nyní, jestli jste našli nápady ke každému výrobku. Pokud ještě nějaké výrobky zbyly, přemýšlejte, co s nimi dál, jak je odstranit tak, aby z nich bylo co nejméně směsného odpadu.

Nyní zhodnoťte, jak byla velká původní hromada odpadků a jak velká hromada by zbyla poté, co jste vymysleli nové možnosti. Odpovězte si na otázku.

- Víte, jak zmenšení množství odpadu ulehčí přírodě?

5. Nenecháme si to pro sebe

V této části lekce zhodnoťte všechny možnosti, které jste zapsali na flip. Povídejte si, které nápady jsou reálné a proč a jak a kdy by se daly případně uskutečnit. Na základě diskuze vytvořte **Nápadník akcí**, který mohou vytvořit dospělí a doplnit ho obrázky dětí.

Jak jsme se přesvědčili, máte šikovné hlavičky a vymysleli jste spoustu nápadů. Ted' už jsme toho o životě trička a vlastně i jiných věcí zjistili tolik, že by bylo škoda se o to nepodělit s někým dalším a neinspirovat i ostatní k tomu, aby přemýšleli nad tím, co kupují a jak se o to starají. Co říkáte? Zkuste naplánovat nějakou akci pro ostatní ve školce nebo pro rodiče. Rádi se taky přijdeme podívat. Začněte nejdříve tak, že z navržených možností vytvoříte s pomocí dospěláků Nápadník akcí.

Po vytvoření Nápadníku akcí z něj společně s dětmi vyberte/odhlasujte jednu akci, kterou byste chtěli uskutečnit.

Společně k akci vytvořte obrázkový plán s konkrétním termínem uskutečnění. Jako inspiraci využijte **PL Plán akce obrázkový** nebo viz odkazy v tabulce výše.

Do plánování akce zapojte co nejvíce děti. Provedte je možnostmi realizace akce a umožněte dětem se na přípravách a uskutečnění akce spolupodílet. Domluvte se s nimi na konkrétních rolích a úkolech, které mohou při přípravě akce a její realizaci mít na starosti. Všechny úkoly by měly být termínově ukotvené a měli by mít konkrétní garanty zodpovídající za jejich splnění. Požádejte kolegy a rodiče o spolupráci. Nezapomeňte akci propagovat, využijte informace o reklamě z minulé lekce.

6. Příběh mého výrobku

Jako shrnutí do osobního portfolia si každé z dětí vytvoří vlastní **leporelo/komiks**, jak by prodloužilo život jednomu výrobku, který si přineslo nebo který je nejvíce zaujal.

